

Pædagogik i praksis

– derfor gør vi, som vi gør

Velkommen til Enggården

Vi ønsker, at alle ansatte her arbejder ud fra et fælles pædagogisk grundlag. Derfor skal du som ny medarbejder læse vores pædagogiske overvejelser om, hvorfor vi gør, som vi gør. Du vil bagefter opleve, at dine kolleger indgår i dialog med dig de pædagogiske retningslinjer.

Del din viden med os

Har du gode ideer til en aktivitet - det kan både være inde og ude - så foreslå den endelig for de andre voksne! Vi sætter pris på nye forslag og indspark, og børnene elsker nye aktiviteter.

Spørg os gerne

Er du i tvivl om noget, så er du altid velkommen til at stille spørgsmål - spørg hellere en gang for meget, end en gang for lidt.

Indhold

- God kommunikation med børn
- Måltider
- Samling
- Sådan guider vi børn til anden adfærd
- Sådan støtter og guider vi børn, der er i konflikt
- Sådan trøster vi børn
- Sådan læser vi højt for børn
- Børn i mindre grupper, når alle er ude
- Positionering af voksne
- Legeplads
- Garderobe
- Puderum
- Overgange i hverdagen
 - Fra samling til spisning
 - Fra spisning til legeplads
 - Fra legeplads til indenfor
 - Fra eftermiddagsmad til aktivitet
- De sidste vigtige pointer

God kommunikation med børn

Den måde du taler med børnene på, har stor betydning for deres sprog, trivsel og læring. Her er nogle gode råd til, hvordan du kan kommunikere med børn i hverdagen:

1) Turtagning – giv barnet tid og plads til at svare

Når du taler med et barn, så husk at give det tid til at svare. Børn har brug for længere tid end voksne til at tænke og formulere sig. Vent et øjeblik efter du har stillet et spørgsmål; også selvom det føles lidt stille. Det viser barnet, at du er interesseret i det, som det har at sige. Turtagning er en vigtig social spilleregulering at øve sig på og lære.

2) Sæt ord på det, der sker

Børn lærer sprog ved at høre voksne sætte ord på verden. Fortæl derfor hvad I laver: ”Nu hælder vi vand i koppen”, ”Du ser glad ud i dag”, eller ”Du tog den røde bil - den kører stærkt”. På den måde lærer barnet nye ord og begreber hele tiden.

3) Udvid barnets sprog

Når et barn siger noget, så prøv at bygge videre på det. Hvis barnet siger ”Bold”, kan du sige ”Ja, det er en bold. Du kastede langt”. Så får barnet nye ord og lærer at lave længere sætninger.

4) Giv børnene ord og forklar dem

Børn forstår ikke altid nye ord med det samme. Hjælp dem med at forklare: ”Vi skal vaske hænder – det betyder, at vi gør dem rene med vand og sæbe”. Gentag ordene i forskellige situationer – det styrker barnets forståelse.

5) Tal om fortid, nutid og fremtid

Børn har brug for hjælp til at forstå tid. Tal sammen om hvad der er sket, hvad der sker nu, og hvad der skal ske senere: ”Kan du huske, da vi var ude og gynge i går?”, ”Lige nu spiser vi frokost”, og ”Efter vi har spist, skal vi ud og lege”. Det giver børnene et sprog for deres oplevelser og en bedre forståelse for tid.

6) Være nærværende og lyttende

Vis barnet, at du lytter og er interesseret. Kig barnet i øjnene, når I taler sammen og brug et roligt tonefald. Børn mærker hurtigt, om du virkelig lytter.

Måltider

Et måltid er et enestående, udviklende og pædagogisk læringsrum. Børnene lærer selvhjulpenhed, madmod, fællesskabsfølelse, at hjælpe hinanden, bordskik og samtale med børn om vigtige emner.

Den voksne er rollemodel og tager ansvar for sit bord ved at:

- smage på forskellig mad
- være med til at skabe den gode stemning ved at opmuntre både til at give ros til nabo og selv udvise madmod
- at sikre den lette stemning
- være med til at skabe en dialog og holde ro.

Sådan spiser børnene

Som udgangspunkt sidder børnene på numsen med benene under bordet, når vi spiser.

Børn spiser med ét sæt bestik, og de tager pålæg fra fadene med pålægsbestik.

Den voksne fortæller, hvad der er på fadene, og hvad bestikket på fadet er til.

Børnene får en klat smør på tallerkenen, der skal række til alle madderne.

Rugbrødet sendes rundt, og børnene tager selv 2 skiver ad gangen.

Børnene skal tage 3 forskellige ting fra fadet over på deres tallerken. Kan de kun lide 2 ting, støttes de i at tage en 3. ting. Sig f.eks. "Så kan du kigge på den, mærke på den - måske får du lyst til at smage, og ellers bliver den bare liggende" (den lette stemning).

Børn der er lidt udfordret på spisning

Børn, der er udfordret på madmod, opmuntrer vi til at smage på maden. De må gerne spytte det ud igen. Gør det uformelt og legende for at lette presset. Dyp eks. fingeren i noget af maden, og sig "Hvem tør smage på det her sammen med mig?". Det er en mulighed at tilbyde én skive rugbrød med smør, når vi får varmt mad. Hvis børn er meget forbeholdene og slet ikke ønsker at spise og smage, taler vi med forældrene om det.

De småtspisende tilskyndes gennem positive tilkendegivelser af, hvor lækker maden er, hvor den kommer fra, osv.

Til den stort spisende må vi godt sige, at "De her 2 madder er dine sidste stykker rugbrød, så er det grøntsager for resten". Vi mener, at 3 hele skiver rugbrød er nok til at mætte et barn.

Man kan godt bede børnene om at tage en spisepause, opmuntre dem til at mærke efter ved at spørge: "Kan du mærke, om du er ved at være mæt? Kan du tage en agurk i stedet for?"

Bordskik

Børn sidder ved bordet, så længe den voksne sidder der. Når den voksne er færdig, må de børn, der er færdige, gå fra bordet. Den voksne bestemmer, hvem der går i garderoben, og hvem der ellers kan gøre hvad.

Brug dit kendskab til det enkelte barn: Hvem kan mærke, de er mætte? Hvem vil bare fra bordet, fordi venen er gået? Som udgangspunkt tænker vi, at børn selv kan mærke, om de er mætte.

Hvis børnene leger med maden ved eks. at pille den fra hinanden, lægger maden på bordet, undgår skorpen, tager maden andre steder hen end til munden, så italesætter vi, at maden skal blive på tallerkenen, og at den kun er til at spise.

Børn, der tager kniven i munden, får at vide, at den skal ud, og at kniven kun er til at smøre rugbrød med. Involver gerne de andre børn ved f.eks. at spørge: "Hvorfor tager vi ikke kniven i munden?"

Måltidet slutter, når den voksne rejser sig. Barnet får sidste runde over på tallerken, og så kommer fadene fra bordet. Derved undgår vi, at børnene happer på lægsrester.

Madpakker

Som udgangspunkt er vi ikke politi overfor børnenes madpakker. De spiser det, de vil.

Samling

Læring for børn i samlinger:

- Vente på tur
- Være en del af et stuefællesskab
- Læring om et emne, en sang eller en remse
- Regellege
- Øve sig i at være på og stå frem
- Hukommelse
- Øve sig på at tænke før man taler og at række hånden op (hæmme egne impulser)
- Modtage kollektive beskeder (tilpasset det enkelte barn).

Der er tydelig rollefordeling mellem de voksne: Hvem gør hvad? Hvem råber navne op? Hvem er den, der styrer? Hvem holder ro på tropperne, følger børn ud i sofaen mm.?

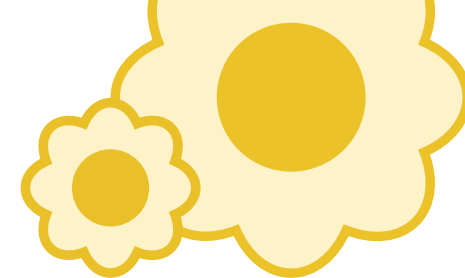
Selve samlingen tydeliggøres for barnet. Du beskriver, hvad der skal ske, understøtter evt. med billeder og tager dem med i processen om, hvor langt vi er. Stuerne gør det lidt forskelligt; nogle bruger bl.a. flueben og LEGO klodser til at fremhæve samlingens forskellige elementer. Det kan være en god ide at afslutte samling med en stille aktivitet; eksempelvis afslapning til blid musik, da det skaber en rolig overgang til spisning. Vi tilrettelægger samlingerne ud fra månedstemaer.

Vi er forpligtet til at sikre, at alle børn ses, høres, får deltagelsesmulighed m.m. Men samtidig må børn gerne mærke følelser som skuffelser og at blive ked af det. Det er ikke farligt for børn ikke at prøve, ikke at få eller ikke at være den, der er den i dag. Det er også fyldt med læring.

Vi rummer hele børnegruppen på 3-6 år, når vi rammer lavt; eksempelvis ved at synge. Der kan de store også godt få noget ud af det. Vi er opmærksomme på stadig at ramme et niveau, hvor de store ikke keder sig. Regellege, sanglege, rim og remser kan lettere ramme alle end eksempelvis snak om et emne.

Vi arbejder med en stram ramme med løse vægge – Eksempelvis sange om dyr, hvor den, der er den, vælger sang.

De faste voksne sørger for at klæde dig som ny medarbejder på i forhold til, hvem der har brug for en voksen tæt på.

Sådan guider vi børn til anden adfærd

Vi skælder ikke børn ud – vi guider dem til noget andet.

Har et barn eksempelvis for meget krudt til at deltage i samling i dag, kan barnet hjælpe med at dække bord eller andet for at ændre dets fokus. Bliver det et mønster, så det sker hver dag, må vi gå i dialog på stuen og ændre strategi.

Et barn kan følges til sit rum med en voksen, hvis det eksempelvis ikke sidder stille til en samling. Her taler vi om adfærden, og vi guider til barnet kan komme ind til samlingen igen. Vi taler om, at det vigtigt at sidde stille og lytte. Fortsætter barnet med f.eks. at hoppe, følger vi barnet ud igen og siger ”Du var ikke færdig med at hoppe - Hop lige ti gange til”.

- Vi hverken udskammer, straffer eller skælder børn ud.
- Vi kan godt anviser børn til lige at tage en pause.
- Vi sender ikke børn alene ud i garderoben og overlader dem til sig selv. Vi går derud sammen med dem, så er der ro til at få god kontakt til barnet og guide dem til den adfærd, vi ønsker. Ved travlhed kan det være okay at bede et barn sætte sig i sin garderobe og fortælle barnet, at den voksne kommer ud til dem om lidt.

Sådan støtter og guider vi børn, der er i konflikt

Vi kræver ikke, at børn siger undskyld. Det har ingen betydning, når det er påtvunget.

Vi anerkender, hvis et barn af sig selv siger undskyld, hvis de kommer til at gøre noget ved et uheld.

Vi spørger ind til, hvad der skete før konflikten og hjælper barnet med spørgsmål, der øger refleksionen. Hvis barnet ikke svarer, kan den voksne gætte samt tænke højt: ”Jeg tror, at... Er det sådan?”.

Vi spørger gerne børnene: ”Har I selv et forslag til, hvordan I kommer videre herfra?”. Hvis børnene ikke selv har mulige løsninger, kommer den voksne med støttende ideer. Dermed giver vi også børnene redskaber til bedre konflikthåndtering i fremtiden.

Hvis et barn ikke kan være i reglerne, men igen og igen slår eller gør andre dumme ting, bestemmer den voksne, hvad barnet skal. Det kan eksempelvis være at læse en bog eller tegne med henblik på at regulere barnet.

Sæt generelt fokus på, hvad du gerne vil have barnet til frem for at skælde ud.

Vi taler om, hvad vil vi have børnene til, og ikke hvad vil vi ikke have børnene til.

Sådan trøster vi børn

Det er den voksnes rolle at sikre, at barnet ikke føler sig forkert, når det bliver ked af det, frustreret eller vred. Når et barn oplever disse følelser og er i sine følelsers vold, er det den voksnes ansvar at skabe ro. Den voksne skal være den ro, barnet ikke selv mærker.

- Berolig først barnet. Det kan være fysisk ved at holde om barnet eller holde det i hånden, hvis det har brug for det.
- Guid barnet til at trække vejret helt ned i maven og læg eventuelt en hånd på maven.
- Først når der er ro på, kan barnet fortælle, hvad der er sket. Det er vigtigt at vente med at stille opklarende spørgsmål, til barnet er roligt.

Vigtigt

Hvis du oplever, at du ikke kan hjælpe barnet, kan du **ALTID** bede om hjælp fra en anden voksen. Det er en styrke at bede om hjælp.

Hvis du kan se en kollega sidde i en længerevarende konflikt, så vis din kollega, at du gerne vil afløse, hvis vedkommende har brug for det. Tag ikke over, men tilbyd din hjælp.

Det er vigtigt at lære børnene at hjælpe hinanden, når de er kede af det. Når børnene råber, at et andet barn er ked af det, guider vi dem, så de får redskaber til, hvad de kan gøre.

Vi spørger: "Kan du gå hen og hjælpe din ven op? Kan du gå hen og spørge, om din ven har brug for et knus? Kan du spørge din ven, om du skal følge hende hen til en voksen?". På den måde lærer børnene at drage omsorg for hinanden.

Sådan læser vi højt for børn

Når vi læser højt for børn i mindre grupper, er det vigtigt at stoppe op og stille spørgsmål til forståelsen af ord eller handlingen.

Vi stiller nysgerrige og åbne spørgsmål, der fordrer, at børnene reflekterer. Det er eksempelvis: "Hvad kan du se på billedet?", "Hvorfor tror du...?" og "Hvordan kan det være...?"

Vi giver også plads til børnenes spontane spørgsmål, for det er gennem dialogen, at børn udvikler deres sprog. Samtidig giver dialogen børnene mulighed for at øve sig i at lytte til hinanden og selv give udtryk for sine tanker.

Børn inde i mindre grupper, når alle er ude

Den voksne kan give en lille gruppe børn lov til at lave en aktivitet inde. Som udgangspunkt er det kun børn fra storebørnsgruppen, der får lov til dette. Det er som udgangspunkt for at styrke deres relationer.

Som ny eller vikar taler du først med en fast voksen om dette, hvis børnene kommer til dig med ønske om at komme ind. Når børnene er inde alene, skal de sammen med en voksen beslutte, hvor de er, og hvilken aktivitet de vil lave. Børnene skal være enten på Alfe- eller Troldestuen, hvor de voksne ude har mulighed for at holde opsyn med dem gennem vinduerne.

Hvis børnene ikke kan honorere det, skal de ud på legepladsen igen. Eksempelvis hvis de løber frem og tilbage på gangen eller bliver uvenner uden at kunne løse det selv.

Der er ingen børn i pudrummet, når de voksne er ude eller til pause, da børnene skal være under opsyn her.

Positionering af voksne

Børn har brug for tilgængelige og nærværende voksne. Derfor er det vigtigt, at vi voksne kommunikerer og aftaler, hvem der er hvor og hvilken rolle, vi hver især har.

Er du i tvivl om, hvor du skal være, eller hvad din rolle er, så er det vigtigt, at du ALTID spørger.

På stuen er det vigtigt at aftale, hvem der fordyber sig i en aktivitet og hvem, der er tilgængelig for de børn, der har brug for hjælp.

Ved overgange i hverdagen aftales det hvem, der er hvor (se afsnit om overgange).

Vi aftaler altid, hvem der tjekker sovebørn i middagsstunden. Dette gøres hvert 10. minut. Giv opgaven videre, hvis du går til pause eller hjem.

Legeplads

Der skal altid være en voksen til stede på legepladsen. Er du alene, må du ikke forlade legepladsen, men i stedet åbne døren og kalde på hjælp hvis behovet opstår.

Er I flere på legepladsen, og har du brug for at gå ind for at hjælpe et barn eller på toilet, så husk at give den anden voksne besked.

Det er vigtigt, at du som voksen placerer dig på legepladsen, så du er:

- tilgængelig for børnene
- kan være støttende i deres lege og kommunikation
- holde øje ift. sikkerhed.

Når vi fordeler os hensigtsmæssigt på legepladsen, skaber det tryghed for børnene og sikrer, at der er overblik over hele legepladsen. Det gør det muligt at gribe hurtigt ind, hvis en situation kræver støtte og vejledning.

På legepladsen må 6 af de store børn være udenfor uden en voksen. I haven skal der altid være en voksen; dog kan 6 store børn lege på boldbanen alene. Hvis du er ny eller vikar, så spørg en fast voksen.

Børn har brug for støtte til at indgå i relationer med andre børn eller til at navigere i legens regler og sociale spilleregler. Det er vores opgave som voksne at være placeret strategisk rundt på legepladsen, så vi kan understøtte børns interaktioner og hjælpe dem med at finde ind i legene.

Der er en vigtig balance mellem at give børn mulighed for fri leg og samtidig være en aktiv støttende voksen i nærheden.

Nogle børn trives i den frie leg med voksne i baggrunden som tryghedsbase, mens andre børn har brug for mere guidning og initiativtagende voksne, der kan sætte lege i gang og invitere til fællesskab.

Garderobe

I garderoben arbejder vi med selvhjulpenhed, så børnene kommer til at opleve, at de kan selv. Det er vigtigt, at den voksne guider børnene, når der er noget, de endnu ikke har lært. Når vi giver børn en anvisning som "Find dine støvler", så siger vi det én gang. Hvis barnet ikke gør det, går vi hen til barnet og viser, hvad vi gerne vil have det til at gøre.

Du kan guide barnet ved at sige:

- Prøv først selv
- Spørg en ven om hjælp
- Spørg en voksen om hjælp.

Når barnet ikke har troen på, at det kan selv, opmuntrer vi børnene og støtter dem, så de får en oplevelse af at lykkes. En succes er også at kunne en enkelt lille ting som at få åbnet sine støvler selv. Hep på barnet og vis, at barnet kan med hjælp.

Den voksnes rolle i garderoben:

- Placer dig i børnehøjde
- Sørg for, at der ikke er flere børn i garderoben, end du kan hjælpe
- Vis barnet, at du tror på, at barnet kan
- Husk, at tilgangen til at lære er, at vi øver os.

På vinduet (alf) og på tavlen (troid) hænges piktogrammer med dagens tøj op, så børnene kan se, hvilket tøj der passer til vejret i dag.

På vinduet (alf) og på tavlen (troid) hænges piktogrammer med dagens tøj op, så børnene kan se, hvilket tøj der passer til vejret i dag.

Barnet kan også se, hvad de skal tage på først (det er vist med tal). Den voksne, der går først i garderoben, har ansvaret for at få opdateret piktogrammerne.

Den voksne vurderer, om et barn skal øve sig i selvhjulpenhed, eller om det lige i dag er vigtigst at give barnet omsorg.

Der er også et vigtigt sprogligt arbejde i garderoben. Den voksne sætter ord på for at styrke barnets ordforråd.

Puderum

Det er vigtigt, at vi voksne sikrer, at pudrummet er ramme for gode lege. Der opstår oftere uoverensstemmelser i her, da pudrummet indbyder til vildere lege, så det skal vi være opmærksomme på.

Der må max. være 4 børn i pudrummet ad gangen.

Det kan være en god ide, at den voksne er opmærksom på, hvem der er i pudrummet. Nogle børn har brug for at blive guidet, så det bliver en god leg. Det kræver en voksen på gangen, der er opmærksom og tilgængelig.

Det kan være en god ide at bruge pudrummet som en aktivitet til at støtte op om relationer. Det kan give mening, at lade 2 eller 3 børn være derinde i stedet for 4. Det er den voksnes vurdering.

Som tommelfingerregel bestemmer den voksne, der har åbnet børnehaven, over pudrummet om formiddagen og den voksne, der skal lukke børnehaven, bestemmer om eftermiddagen.

Overgange i hverdagen

Ved overgange i løbet af dagen er det særligt vigtigt, at vi voksne skaber så forudsigelige rammer som muligt for børnene, så det er tydeligt, hvad de skal.

Det gør vi ved at placere os forskellige steder. Det er vigtigt, at de voksne snakker sammen inden overgange, så den enkelte voksen ved, hvor vedkommende skal være og hvilken funktion personen har.

Overgang fra leg ude eller inde til samling

Vi placerer en voksen i garderoben, på badeværelset samt i det bagerste rum:

1. Den voksne i garderoben guider og hjælper børnene af tøjet. Husk børnene på at få alt deres tøj i egen garderobe. Guid dem derefter ud til håndvask. Hvis et barn ikke får sit tøj på plads i garderoben, hentes det tilbage for at få det gjort.
2. Den voksne på badeværelset sørger for at alle børn får vasket hænder. Guider derefter børnene ind til samling.
3. Den voksne i det bagerste rum skaber ro. Børnene kan enten sidde med bøger eller ligge og lytte til stille musik.

Overgang fra samling til spisning

En voksen dækker bord under samling.

Det kan være en god ide at slutte samlingen af med en rolig aktivitet. Hvis vi slutter af med en mere vild aktivitet, er det den energi børnene, tager med sig ud til spisning.

Børnene sendes til deres spiseplads én ad gangen.

Overgang fra spisning til legeplads

Vi placerer en voksen på stuen, i garderoben og på badeværelset:

1. Den voksne på stuen hjælper børnene fra bordet. Børnene sætter selv deres service på rullebord. Den voksne på stuen sender børnene ud i garderoben. Det er vigtigt at afstemme med den voksne i garderoben, så der ikke kommer for mange børn i garderoben på en gang. Den voksne på stuen sørger for at få kørt rullebordet ud i køkkenet.
2. Den voksne i garderoben guider børnene forbi toilettet, hvis de skal tisse. På hvert toilet hænger en seddel, der giver overblik over hvilke børn, der skal hjælpes på toilet samt blebørn. Som tommelfingerregel skal de mindste helst ud for at prøve, om de kan tisse. De ældre kan selv mærke efter, om de skal på toilet. Den voksne i garderoben støtter og guider børnene efter behov. (Se afsnit om garderobe).
3. Den voksne på badeværelset skifter blebørn, gør sovebørn klar og guider ved behov de børn, der er på toilet og vasker fingre.

Overgang fra legepladsen til indenfor

Der skal ALTID være en voksen på legepladsen, indtil sidste barn er gået ind. Sidste voksen tjekker legeplads og haven.

Vi placerer en voksen i begge garderober. Den voksne i garderoben guider børnene ud til håndvask og derefter ind til bordet eller det bagerste rum.

Overgang fra eftermiddagsmad til aktivitet

Inden børnene går fra bordet, tager vi en runde, hvor alle børn vælger hvilken aktivitet, de vil deltage i efter madpakkerne. Det betyder, at alle børn ved, hvor de skal gå hen. Det skaber en rolig start på eftermiddagen.

Generelt ved overgange er det vigtigt for børnene, at de voksne skaber tydelige og rolige rammer. Den voksne guider løbende børnene til næste skridt!

De sidste vigtige pointer

- Er du i tvivl om din adfærd, så bed om feedback fra din kolleger.
- Vi giver hinanden konstruktiv kritik.
- Tro på din intuition og handl hellere end ikke at gøre noget. Vi kan evaluere efterfølgende.
- Det er den voksnes ansvar at sikre det helt rigtige læringsmiljø samt ændre det, hvis børn ikke fungerer i det, som det er. Eksempelvis i garderoben, hvis et barn hver dag løber ned af gangen; så skal vi formentligt øge vores opmærksomhed på at have færre børn i garderoben ad gangen, da den voksne har bedre mulighed for at være nærværende for de børn, der er der.

Nu har du fået et overblik over vores generelle, pædagogiske praksis. Er du i tvivl om noget, så kom altid og spørg - hellere en gang for meget, end en gang for lidt.

**Vi ser frem
til at arbejde
sammen med dig!**

Mine spørgsmål

